

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н - 3.04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра етнології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан історичного факультету

_____ Качараба С.П.
“30” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ПОЛЬОВОГО ЕТНОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ **03 Гуманітарні науки**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ **032 Історія та археологія**

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____ **етнологія**

(назва спеціалізації)

освітній ступінь _____ **бакалавр**

(назва освітнього ступеня)

факультет _____ **історичний**

(назва факультету)

Львів – 2019 рік

Робоча програма “Методика польового етнографічного дослідження” для студентів (освітній ступінь – бакалавр) з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 Історія та археологія, спеціалізації етнологія. “29” серпня 2019 року – 19 с.

Розробники: *Глушко Михайло Степанович* – доктор історичних наук, професор кафедри етнології Львівського національного університету імені Івана Франка, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри етнології

Протокол від “30” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри етнології

_____ (проф. Сілецький Р. Б.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“30” серпня 2019 року

Схвалено Вченою радою історичного факультету
Протокол від “30” серпня 2019 року № 1

“30” серпня 2019 року Голова _____ (проф. Качараба С.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 032 Історія та археологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90	Спеціалізація етнологія	4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		32 год.	20 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	70 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – **32/58**

для заочної форми навчання – **20/70**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета нормативно навчального курсу полягає в ознайомленні студентів з методикою виявлення, фіксації і зберігання польових етнографічних матеріалів як джерельної основи етнологічної науки. Під час викладу курсу буде зроблено наголос на організації польових етнографічних досліджень, науковій підготовці та матеріальному забезпеченні етнографічних експедицій, видах і методах польових дослідженнях, методах праці з інформаторами, правилах ведення записів, опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів для передавання в архів тощо.

Студенти заохочуватимуться до систематичного і критичного опрацювання літератури, джерел та квестіонарів з обраної теми дослідження, підготовки власної програми-запитальника, засвоєння методики і наукових засад виявлення та фіксації об'єктів народно-побутової культури.

Завдання – досягти усвідомлення студентами місця і ролі польових методів дослідження у роботі етнолога; опанувати процес польового дослідження; оволодіти основним апаратом науково-пошукової роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні засади організації польової етнографічної експедиції, види і методи польових досліджень, методику праці з інформаторами, методику і правила дослідження різних ділянок народної культури (господарських занять, матеріальної і духовної культури, сімейних і громадських стосунків тощо), правила ведення польових документів, правила і вимоги опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів тощо.

вміти: скласти програму-запитальник з обраної теми, виявляти носіїв вербальної етнографічної інформації та об'єкти традиційної культури, вести польові документи наукової експедиції, складати науковий звіт експедиції, належно оформляти зібраний польовий етнографічний матеріал для передавання в архів Львівського національного університету імені Івана Франка.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. НАУКОВІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЛЬОВИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. “Польова етнографія – основа етнологічних досліджень (Вступ)”

Об'єкт і предмет етнології. Види джерел: писемні пам'ятки (опубліковані й архівні), музейні колекції пам'яток матеріальної культури, зображувальні матеріали (графічні, плани, карти, фото тощо), дані суміжних наук (історії, археології, лінгвістики, фольклористики, психології та ін.). Основа етнології – етнографічні матеріали, набуті дослідником безпосередньо від носіїв етнічної культури.

Предметна область польової етнографії. Зміст поняття “традиційно-побутова культура”. Значення польових етнографічних матеріалів для з'ясування головних напрямів етнологічних досліджень: реконструкції історії доісторичного періоду (первісного суспільства), дослідження етногенезу (походження етносу) та етнічної

історії сучасних народів, реконструкції історії культурних взаємозв'язків між етносами в різні історичні періоди, дослідження сучасності.

Тема 2. “З історії польових етнографічних досліджень традиційно-побутової культури українців”

Початки зацікавлення традиційно-побутовою культурою українців. *Науково-пошукові дослідження в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.:* Й.-А. Гюльдентштедт, Я. Маркович, Б. Гакет, З. Доленга-Ходаковський, члени “Руської трійці” (Я. Головацький, І. Вагилевич), М. Максимович, Ю.-І. Крашевський та ін. Характер тогочасних польових наукових мандрівок.

Науково-пошукова робота народознавців другої половини XIX ст. – О. Торонського, І. Гальки, В. Навроцького, В. Поля, О. Кольберга. Успіхи етнографічної і збирацької роботи членів Південно-Західного відділу Російського етнографічного товариства. Народознавчі зацікавлення П. Чубинського.

Експедиційні дослідження наприкінці XIX – у 30-х роках XX ст. Збирацька робота членів Наукового товариства ім. Шевченка – І. Франка, В. Гнатюка, О. Роздольського та ін. Перша комплексна антропологічно-етнографічна експедиція (1904 р.). Науково-пошукова робота Етнографічного закладу Львівського університету. Стан етнографії у Наддніпрянській Україні наприкінці XIX – на початку XX ст. Подвижницька праця М. Біляшівського, Д. Щербаківського, В. Кравченка. Експедиційна робота членів Кабінету антропології та етнології ім. Ф. Вовка (А. Онищука, Ю. Павловича, Н. Заглади, Л. Шульгіної та ін.) та Етнографічної комісії ВУАН (В. Петрова, В. Білого, В. Камінського, Д. Никарука та ін.).

Польові дослідження етнологів у 40–80-х роках XX ст. Монографічні дослідження окремих населених пунктів у перше повоєнне десятиліття. Експедиційна праця співробітників ІМФЕ АН УРСР та Державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР у другій половині 50-х – на початку 60-х років. Збір польових етнографічних матеріалів у рамках підготовки “Регіонального історико-етнографічного атласу України, Білорусії і Молдавії”, колективних історико-етнографічних досліджень про традиційно-побутову культуру бойків, гуцулів, поліщуків, подолян та інших етнографічних груп.

Народознавчі дослідження в незалежній Україні. Експедиційна праця етнологів ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України та Інституту народознавства НАН України. Постчорнобильські комплексні польові історико-етнографічні дослідження радіоактивно-забруднених територій правобережного Полісся (1994–2005 рр.). Науково-пошукова робота інших сучасних народознавчих осередків України.

Тема 3. “Організація польових етнографічних досліджень”

Види польових етнографічних досліджень. Стаціонарне дослідження. Переваги і недоліки стаціонарного дослідження. Експедиційні дослідження, їх форми: довготривалі і короткотривалі. Мета і завдання довготривалих і короткотривалих експедиційних досліджень. Методи експедиційної праці – маршрутний і кущовий. Поєднання маршрутного і кущового дослідження.

Об'єкти польового етнографічного дослідження (хутір, село, місто). Характер поселення та його вплив на проведення польових етнографічних досліджень. Прийоми експедиційної праці: вибірковий, суцільний. Переваги і недоліки вибіркового та суцільного дослідження.

Тема 4. “Підготовка етнографічної експедиції”

Належна підготовка етнографічної експедиції – запорука успіху народознавця. Наукова підготовка експедиції та її складові: вивчення літератури, музейних колекцій, історії краю і культури, знайомство з науковою літературою із суміжних галузей знань. Вивчення географії, демографії та етнічного складу населення досліджуваного краю. Підготовка програми-запитальника – завершальна стадія наукової підготовки до етнографічної експедиції. Головні положення і складові програми. Додаткові документи. Матеріальне забезпечення етнографічної експедиції (зошити, авторучки, олівці, папір тощо). Аудіо-, відео- і фототехніка. Технічне забезпечення експедиції (автотранспорт, засоби для приготування їжі тощо). Особисте спорядження експедиційника (одяг, взуття, засоби особистої гігієни, аптечка тощо).

Тема 5. “Види і методи праці етнологів в польових умовах”

Головні види роботи польового етнографічного дослідження. Особисті спостереження дослідника. Першочергові об'єкти особистого спостереження. Щоденник учасника експедиції. Порядок і вимоги до ведення щоденника. Опитування населення – основний вид праці етнографа в польових умовах (загальна характеристика) Опосередковане і безпосереднє опитування. Інтерв'ю та його різновидності: формалізоване, напівформалізоване і відкрите.

Фіксація речових матеріалів. Опис предметів і явищ. Порядок опису об'єктів і явищ матеріальної та духовної культури. Графічні засоби і способи фіксації: зарисовки, креслення, копіювання. Складання планів сільських поселень. Фотофіксація. Відеозйомка.

Збір етнографічних колекцій. Головні вимоги і правила формування етнографічних колекцій (системність, типовість, комплексність). Широкі і вузькі комплекси етнографічних колекцій. Опис (легенда) набутого експоната.

Тема 6. “Способи збору вербальної етнографічної інформації”

Основні способи добування етнографічної інформації. Анкетування – важливий спосіб збору етнографічних матеріалів. Типи етнографічних анкет: анкети-листки, тематичні анкети. Вимоги до підготовки анкет-листок. Характер і структура анкет. Умови роботи з анкетами. Сфера застосування анкет в етнографічному дослідженні.

Програми-запитальники та їх типи: короткі і поширені. З історії підготовки квестіонаріїв. “Програма” Ф. Туманського. Програмне забезпечення членів “Руської трійці”, Російського географічного товариства, Наукового товариства ім. Шевченка, Кабінету етнології та антропології ім. Ф. Вовка та ін. Квестіонарії сучасних дослідників: В. Горленка, Я. Прилипка, Г. Стельмаха, В. Борисенко,

О. Курочкіна, А. Данилюка, М. Паньківа, Л. Орел, К. Міщенко та ін. Методичні вимоги до підготовки коротких і поширених програм-запитальників.

Змістовий модуль 2. МЕТОДИКА І ПРАКТИКА ПОЛЬОВИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. “Методика і практика праці з інформатором”

Пошук інформаторів. Правила і способи відбору інформаторів. Вихідні дані про інформаторів. Знайомство з інформатором. Початок бесіди з інформатором. Правила поведінки етнографа при відмові інформатора у співпраці. Методика і правила опитування одного інформатора. Мова дослідника. Методика і правила запису інформації. Емоції інформатора і дослідника. Правила праці етнографа з колективом інформаторів. Перевірка зафіксованих етнографічних першоджерел. Завершення праці з інформатором (інформаторами).

Тема 2. “Методика і практика дослідження господарських занять”

Види господарських занять. Загальні методичні засади етнографічного дослідження господарської діяльності народу: статевий поділ праці, місце окремих галузей у загальній структурі господарства етносу в минулому і нині, нерівномірність їхнього розвитку тощо. Роль природно-кліматичних умов, шляхів сполучення, промислових центрів на стан головних і допоміжних видів виробничої діяльності. Головні вимоги до вивчення конкретних галузей господарських занять, способи збору етнографічних першоджерел про них. Головні складові господарських занять, на які має зосередитися етнолог: виробничі цикли, річних сільськогосподарський календар, форми виробничо-господарської взаємодопомоги, традиційні звичаї та обряди, пов'язані із ними зразки усної народної творчості.

Методика і практика дослідження знарядь праці. Методика і методи виявлення знарядь праці. Послідовність, методика та правила вивчення виявленого знаряддя праці: – опис та візуальна фіксація (фотографування, зарисовки, відеозапис). Модельки сільськогосподарських знарядь праці.

Тема 3. “Методика і практика дослідження матеріальної культури”

Головні види традиційної матеріальної культури: житло, одяг та їжа.

Наукові засади дослідження житлово-господарського комплексу. Загальні аспекти наукового зацікавлення етнолога, пов'язані з цією ділянкою народної культури: природно-географічні умови, головні заняття населення, соціально-економічне становище родини тощо. Найефективніші методи експедиційної праці із збору першоджерел про житлово-господарський комплекс. Порядок і методика вивчення традиційного будівництва: огляд двору (садиби), складання горизонтального плану його забудови. Методика і практика дослідження будівлі загалом та окремих її складових: складання горизонтального плану споруди (правильної і неправильної форм), обмір, опис конструкції житла чи господарської будівлі, інтер'єру та екстер'єру тощо. Датування споруди. Правила графічного відтворення, фотографування та відеофіксації будівель, окремих їхніх

складових. Супровідні етнографічні матеріали про традиційне будівництво: звичаї, обряди, повір'я та вірування, будівельна термінологія.

Методика і практика експедиційного дослідження традиційного одягу. Класифікація традиційного вбрання. Залежність одягу від природно-географічних факторів та виробничо-господарської спеціалізації етносу. Основні критерії виявлення та фіксації польових етнографічних матеріалів про одяг. Методи дослідження одягу. Послідовність та правила опису одягу. Графічні методи дослідження одягу: зарисовування, виготовлення викрійок-рисуноків, копіювання. Правила фото- та відеофіксації вбрання. Супровідні етнографічні матеріали про народний одяг: пов'язані з ним сімейні та календарні обряди, звичаї, повір'я, вірування, термінологія.

Експедиційне дослідження народної їжі. Залежність характеру, складу і якісних характеристик харчування від різних чинників. Предмет польового етнографічного дослідження традиційної їжі, її види. Методи та послідовність дослідження харчування: способів обробки і переробки продуктів, засобів первинної обробки харчових продуктів, посуду для приготування та зберігання страв. Правила опису страв – рецептури і технології їх приготування. Супровідні етнографічні матеріали про традиційне харчування: пов'язані з ним звичаї, обряди, повір'я, вірування, заборони та обмеження. Режим харчування.

Тема 4. “Методика і практика дослідження духовної культури”

Методика дослідження світоглядних уявлень і вірувань. Види традиційних уявлень і народних знань. Народна міфологія. Різниця між народними віруваннями і канонами та ритуальною системою офіційної релігії. Послідовність та практика дослідження традиційних уявлень і вірувань. Методика і практика дослідження магічних дій, пов'язаних з цією ділянкою духовної культури. Культові предмети, побутові предмети та засоби праці як об'єкт польового етнографічного дослідження. Методи експедиційного дослідження світоглядних уявлень і вірувань.

Методика і практика фіксації етнографічних матеріалів про календарно-побутову та сімейну обрядовість. Головні акценти наукової підготовки до експедиційного дослідження цієї ділянки народної культури: її багатозаровість, багатомотивність, тривалий сторичний шлях розвитку, багатосемантичність і символічність дій та атрибутів тощо. Схематична послідовність збору етнографічного матеріалу. Методика і практика дослідження багатокомплексних ритуальних дій. Методика збору фактажу про супровідні компоненти календарно-побутової та сімейної обрядовості – пісень, ігор, танців. Методи збору етнографічних матеріалів.

Методика і практика дослідження традиційних знань. Основні види народних знань. Схематична послідовність фіксації етнографічних матеріалів про народну метеорологію, медицину, ветеринарію та метрологію. Народні знавці – важливий об'єкт наукового спостереження. Усна народна творчість – важливе етнографічне джерело про народні знання. Методика і практика збору етнографічного матеріалу про магічні дії та атрибути. Головні методи польового народознавчого вивчення народних знань.

Тема 5. “Методика і практика дослідження суспільних стосунків”

Етнос – універсальна та складна за структурою спільнота. Методичні засади польового дослідження громади і громадського побуту. Традиційна українська громада, її внутрішня структура, об’єднання. Дослідження громадського самоврядування – важлива складова половой роботи етнолога. Методика і практика дослідження виробничо-господарської діяльності громади. З’ясування правової основи громадського співжиття – важливий етап науково-пошукової польової праці народознавця. Головні моменти вивчення позавиробничої сфери сільської громади. Матеріальні атрибути суспільного побуту. Методи експедиційного дослідження польового дослідження громади і громадського побуту.

Методика дослідження сім’ї та сімейного побуту. Сім’я – найдавніша форма організованого людського і суспільного життя. Методика і практика дослідження спорідненості членів сім’ї, її складу і чисельності. Функції сім’ї – головний предмет польового етнографічного дослідження. Методи збору етнографічного матеріалу про сім’ю та сімейний побут.

Тема 6. “Правила ведення і зберігання польових документів під час експедиції”

Належне ведення і зберігання польових документів під час експедиції – важлива складова успішної науково-пошукової роботи. Правила ведення основних польових документів: зошита, щоденника, анкет. Правила записів набутої усної інформації у зошиті та щоденнику. Правила аудіофіксації. Вимоги до заповнення анкет. Паспортизація зафіксованих фотоматеріалів. Правила зберігання документів (зошитів, щоденника, аудіокасет, графічних матеріалів, фотоплівок, відеокaset тощо) у польових умовах.

Тема 7. “Правила опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів для здачі в архів на зберігання”

Загальні вимоги до оформлення польових матеріалів. Вимоги і правила опрацювання та оформлення усних етнографічних матеріалів. Правила оформлення тексту комп’ютерного набору вербальної інформації, зафіксованої у зошиті та за допомогою технічних носіїв (аудіоапаратури). Вимоги і правила опрацювання та оформлення ілюстративних матеріалів: фото, графічних матеріалів (рисуноків, креслень, схем, копій). Опис наявних у справі матеріалів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Назва												
Тема 1. Польова етнографія – основа етнологічний досліджень (Вступ)”	5	2				3	8	2				6
Тема 2. З історії польових етнографічних досліджень традиційно-побутової культури українців	10	4				6	12	2				10
Тема 3. Організація польових етнографічних досліджень	5	2				3	8	2				6
Тема 4. Підготовка етнографічної експедиції	6	2				4	8	2				6
Тема 5. Види і методи польових досліджень	6	2				4	8	2				6
Тема 6. Способи збору вербальної етнографічної інформації	8	2				6	8	2				6
Разом за змістовим модулем 1	40	14				26	52	12				40
Змістовий модуль 2. Назва												
Тема 7. Методика і практика праці з інформатором	6	2				4	5	1				4
Тема 8. Методика і практика дослідження господарських занять	6	2				4	5	1				4

Тема 9. Методика і практика дослідження матеріальної культури	9	4				5	5	1				4
Тема 10. Методика і практика дослідження духовної культури	10	4				6	8	2				6
Тема 11. Методика і практика дослідження суспільних стосунків	6	2				4	5	1				4
Тема 12. Правила ведення і зберігання польових документів під час експедиції	6	2				4	5	1				4
Тема 13. Правила опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів для здачі в архів на зберігання	7	2				5	5	1				4
Разом за змістовим модулем 2	50	18				32	38	8				30
Усього годин	90	32				58	90	20				70

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	—	—

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	—	—

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	—	—

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Польова етнографія – основа етнологічних досліджень	3
2	З історії польових етнографічних досліджень традиційно-побутової культури українців	6
3	Організація польових етнографічних досліджень	3
4	Підготовка етнографічної експедиції	4
5	Види і методи польових досліджень	4
6	Способи збору вербальної етнографічної інформації	6
7	Методика і практика праці з інформатором	4
8	Методика і практика дослідження господарських занять	4
9	Методика і практика дослідження матеріальної культури	5
10	Методика і практика дослідження духовної культури	6
11	Методика і практика дослідження суспільних стосунків	4
12	Правила ведення і зберігання польових документів під час експедиції	4
13	Правила опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів для здачі в архів на зберігання	5
	Разом	58

9. Індивідуальні завдання

1. Об'єкт, предмет і джерела етнології.
2. Предметна область польової етнографії.
3. Головні напрямки польових етнографічних досліджень.
4. Польові народознавчі дослідження на теренах України наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
5. Науково-пошукові дослідження традиційно-побутової культури українців у другій половині XIX ст.
6. Збирацька етнографічна праця членів Наукового товариства ім. Шевченка і Всеукраїнського кабінету етнології та антропології.
7. Польові етнографічні дослідження в Україні в добу радянського тоталітарного режиму.
8. Експедиційна праця етнологів у незалежній Україні.
9. Стаціонарне дослідження.
10. Експедиційне дослідження.
11. Методи проведення етнографічного експедиційного дослідження.
12. Об'єкти польового етнографічного дослідження.
13. Наукова підготовка експедицій.
14. Забезпечення експедиційної роботи технічними засобами.
15. Забезпечення експедиційної роботи матеріалами.
16. Наукові спостереження.
17. Опитування населення (загальна характеристика).
18. Фіксація речових матеріалів.
19. Збір етнографічних колекцій.
20. Анкетування як спосіб фіксації етнографічних матеріалів.
21. Типи анкет.
22. Програми-запитальники. З історії програмного забезпечення польової науково-пошукової роботи українських етнологів.
23. Методика підготовки програми-запитальника.
24. Пошук і відбір інформаторів.
25. Знайомство з інформатором.
26. Правила праці з інформатором (інформаторами).
27. Завершення праці з інформатором.
28. Загальні методичні засади етнографічного дослідження виробничо-господарської діяльності етносу.
29. Методика дослідження знарядь праці.
30. Наукові засади дослідження житлово-господарського комплексу.
31. Методика і практика дослідження традиційного вбрання.
32. Експедиційне дослідження традиційної їжі.
33. Методика і практика дослідження світоглядних уявлень і вірувань
34. Методика і практика збору польових матеріалів про календарно-побутову обрядовість.
35. Методика і практика збору польових матеріалів про сімейну обрядовість.
36. Методика і практика дослідження народних знань.

37. Методика і практика дослідження громади і громадського побуту.
38. Методика і практика дослідження сім'ї та сімейного побуту
39. Правила ведення польових документів.
40. Правила зберігання документів в польових умовах.
41. Загальні вимоги до оформлення польових документів.
42. Вимоги і правила опрацювання та оформлення усних етнографічних матеріалів.
43. Вимоги і правила опрацювання та оформлення ілюстративних матеріалів.

10. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни “Історія народної культури українців: карпатська традиція” використовуються такі методи навчання:

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, - перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

11. Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється на основі модульно-рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів. Остаточний рейтинг складається з рейтингу роботи студента упродовж усього семестру. Рейтингова оцінка знань студентів з курсу визначається за сумою балів, отриманих студентами за проміжне тестування (**40 балів**) та колоквиум (письмова робота) (**60 балів**).

Лекції: Передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Модульний контроль. Результат роботи студента протягом семестру складається з таких компонентів:

- Проміжне тестування (**максимально 40 балів**), що проводиться за результатами вивчення першого змістового модулю навчального курсу.
- Письмова робота (колоквиум) (**максимально 60 балів**), яка виконується за результатами вивчення другого змістового модулю навчального курсу.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав менше 51 бала, то він вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з відповідної дисципліни. Такий студент має змогу скласти залік за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	100
8	8	8	10	8	8	7	7	7	8	7	7	7	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>		
51-60	E	<i>Достатньо</i>	<i>Задовільно</i>	

13. Методичне забезпечення

1. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посібник. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 286 с.; іл.
2. Глушко М. Опрацювання та оформлення польових етнографічних матеріалів для здачі в архів на зберігання: методичні рекомендації. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 20 с.; іл.

.....

14. Рекомендована література Базова

1. Арсеньев В. Р., Таксами Ч. М., Сергеева Г. А. и др. Обсуждение статей М. Н. Шмелевой и С. И. Вайнштейна по проблемам полевых исследований // Сов. этнография. – 1985. – № 5. – С. 57–69.
2. Білоус В. Етнографічні дослідження на західноукраїнських землях у третій чверті ХІХ ст. – Львів: ІН НАН України, 2000. – 187 с.; іл.
3. Болтарович З. Є. Україна в дослідженнях польських етнографів ХІХ ст. – Київ: Наук. думка, 1976. – 139 с.
4. Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. – Київ: Унісерв, 2002. – 88 с.; іл.
5. Боряк О. Емпіричні дослідження як “ризик шкоди”: теорія і практика впровадження принципів етики польової роботи // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 5–6. – С. 76–82.
6. Боряк О. Матеріали з історії народознавства в Україні: Каталог етнографічних програм (друга половина ХVІІІ–ХХ ст.). – Київ: Українознавство, 1994. – 123 с.
7. Вайнштейн С. И. Актуальные вопросы полевого исследования традиционно-бытовых культур народов СССР // Сов. этнография. – 1985. – № 3. – С. 51–59.
8. Вовк Хв. Програма для збирання відомостей, дотичних народньої побутової техніки (Arta of life) // Матеріяли до українсько-руської етнології. – Львів, 1899. – Т. 1. – С. 1–22 (окрема пагінація).
9. Гілевич І. “Регіональні історико-етнографічний атлас України, Білорусії і Молдавії” і польові дослідження в Україні (друга половина 1960-х – початок 1970-х рр.) // Народознавчі зошити. – 2011. – № 3. – С. 401–412.
10. Гілевич І. Українська етнографічна у першому у першому повоєнному десятилітті та польові дослідження Полісся // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2008. – Вип. 43. – С. 34–53.
11. Глушко М. Колективний інформатор: переваги та недоліки інтерв’ю народознавця // Міфологія і фольклор. – 2016. – № 3–4. – С. 5–16.
- 12.. Глушко М. Постчорнобильське експедиційне етнографічне дослідження Середнього Полісся (наукові здобутки, прогалини, завдання) // Народознавчі Зошити. – 2006. – № 3–4. – С. 321–327.
13. Глушко М. Співпраця етнологів з інформатором у сучасних умовах: ключові аспекти / Михайло Глушко // Поле: збірник наукових праць з історії, теорії та методології польових досліджень: у 5 т. / [за наук. ред. М.Гримич; упоряд.

- О. Брайченко, М. Гримич, С. Жовтий]. – К.: Дуліби, 2014. – Т. 1: Вступ до спеціальності. – С. 119–126.
14. *Горленко В. Ф.* Етнографічні експедиції Інституту ім. М. Т. Рильського // Народна творчість та етнографія. – 1976. – № 5. – С. 84–85.
15. *Горленко В. Ф.* Перша етнографічна програма на Україні // Народна творчість та етнографія. – 1957. – № 4. – С. 98–108.
16. *Горленко В. Ф.* Становление украинской этнографии конца XVIII – первой половины XIX ст. – Киев: Наук. думка, 1988. – 214 с.
17. *Гошко Ю. Г., Кирчів Р. Ф., Сяваско Є. І.* Наукові експедиції на Гуцульщину // Народна творчість та етнографія. – 1982. – № 5. – С. 67–69.
18. *Громов Г. Г.* Методика этнографических экспедиций. – Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1966. – 119 с.; ил.
19. *Дашкевич В.* Програми для етнографічного та краєзнавчого дослідження України // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. катедри історії української культури ім. акад. Багалія. – Харків, 1927. – Т. 7. – Вип. 1. – С. 149–165; 1930. – Т. 9. – Вип. 2. – С. 159–160.
20. *Дем'ян Г.* Зелений Клин: щоденник експедиції 1991 року // Народознавчі Зошити. – 1999. – № 3. – С. 291–317.
21. *Дикарев М.* Програма до збирання відомостей про громади і збірки сільської молоді (вулицю, вечорниці, досвітки і складки) // Материяли до українсько-руської етнології. – Львів, 1900. – Т. 3. – С. 1–27 (окрема пагінація).
22. *Кирчів Р. Ф., Болтарович З. Є.* Експедиційне вивчення Полісся // Народна творчість та етнографія. – 1983. – № 5. – С. 65–70.
23. *Коваль В.* Музей народознавства при Бишівській середній школі на Радехівщині // Зап. Наук. т-ва імені Шевченка. – Львів, 2001. – Т. 242: Праці Секції етнографії і фольклористики. – С. 605–609; іл.
24. *Кожолянюк Г. К., Шестаков Ю. П.* Етнографічні експедиції та етнографічна практика: Навч. посібн. – Чернівці: Рута, 2000. – 63 с.
25. *Кутельмах К. М., Моздир М. І.* Етнографічні експедиції на Гуцульщину // Народна творчість та етнографія. – 1983. – № 5. – С. 64–65.
26. Методичні поради та питальник для збирачів пам'яток етнографії, фольклору і топонімії / Підготували А. Данилюк, О. Купчинський. – Львів, 1989. – 46 с.
27. *Небесьо Б.* Іконографічні методи запису в етнографії // Народна творчість та етнографія. – 1991. – № 3. – С. 34–38.
28. *Павлій П., Стельмах Г.* Робота відділу етнографії // Народна творчість та етнографія. – Київ, 1954. – С. 172–174. – [Наук. зап. / АН УРСР. Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії. – Т. 3].
29. *Паньків М. І.* Організація польових досліджень з етнографії: Посібн. – Івано-Франківськ, 2005. – 123 с.; іл.
30. *Петрашек Е.* З маршрутної експедиції по українському Поліссі. Липень 1997 р. // Народознавчі зошити. – 2004. – № 1–2. – С. 255–261.
31. Програма-запитальник для збирачів етнографічних пам'яток / Підготував М. Паньків. – Івано-Франківськ, 1991. – 43 с.
32. Програма, запитальники та методичні поради дослідникам народної культури України / Уклад. Л. Орел, К. Міщенко. – Київ, 1995. – 230 с.

33. Программа и вопросники по социальным отношениям и семейным обрядам: Для участников этнографических практик и экспедиций. – Омск, 1988. – 34 с.
34. *Сапеляк О.* Етнографічні студії в Науковому товаристві ім. Шевченка (1898–1939 рр.). – Львів, 2000. – 207 с.; іл.
35. Свод этнографических понятий и терминов. – Москва: Наука, 1988. – [Вып. 2]: Этнография и смежные дисциплины. Этнографические субдисциплины. Школы и направления. Методы. – 223 с.
36. Спеціальні програми до науково-етнографічних розвідок // Матеріяли до українсько-руської етнології. – Львів, 1899. – Т. 1. – С. 1–11.
37. *Токарев С. А.* К вопросу о методике изучения терминологии родства // Вестн. Моск. гос. ун-та: Истор.-филос. серия. – Москва, 1958. – № 4. – С. 189–194.
38. Фольклористична експедиційна практика. Організаційні засади проведення практики, документування й архівування матеріалів: Методичні рекомендації для студентів філологічного факультету спеціальності “фольклористика” / Уклали А. Вовчак, І. Довгалюк. – Львів: ТеРус, 2005. – 33 с.
39. *Шевченко А. А.* Методика ручної обробки етнокультурної інформації // Народна творчість та етнографія. – 1984. – № 2. – С. 71–74.
40. *Шмельова М. Н.* Полевая работа и изучение современности // Сов. этнография. – 1985. – № 3. – С. 43–51.
41. *Hammersley M., Atkinson P.* Metody badań terenowych / Przełożył S. Dymczyk. – Poznań: Wyd-wo Zysk i S-ka, 2004. – 327 s.

Допоміжна

1. Бойківщина: Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. Ю. Г. Гошко. – Київ: Наук. думка, 1983. – 304 с.; іл.
2. *Вовк Хв.* Студії з української етнографії та антропології. – Київ: Мистецтво, 1995. – 335 с.; іл.
3. *Глушко М.* Антропологічні студії в Науковому товаристві імені Шевченка (кінець ХІХ – 30-ті роки ХХ століття) // Вісник Львівського університету: Серія історична / Відп. ред. О. Вінниченко. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – Вип. 45. – С. 413–436.
4. Глушко М. Історія народної культури українців: навч. посібник. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. – 488 с.
4. Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. Ю. Г. Гошко. – Київ: Наукова думка, 1987. – 471 с.; іл.
5. Етнічна культура українців / Відп. ред. М. Глушко. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 267 с.; іл.
6. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. С. А. Макарчука. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Львів: Світ, 2004. – 518 с.; іл.
7. *Кожолянко Г.* Етнографія Буковини: У 3-х т. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. – Т. 1. – 378 с.; 2001. – Т. 2. – 418 с.; 2004. – Т. 3. – 386 с.; іл.
8. *Кушнір В. Г.* Народознавство Одещини. – Одеса, 1998. – 245 с.; іл.

9. Лемківщина: Історико-етнографічне дослідження: У 2-х т. / Відп. ред. Ю. Гошко, С. Павлюк. – Львів: ІН НАН України, 1999. – Т. 1: Матеріальна культура. – 360 с.; 2002. – Т. 2: Духовна культура. – 417 с.; іл.
10. *Науко В. И.* Украинская этнологическая наука: современное состояние и перспективы развития // Этнографическое обозрение. – 2003. – № 6. – С. 115–123.
11. Общественный, семейный быт и духовная культура населения Полесья / Отв. ред. В. К. Бондарчик. – Минск: Наука и техника, 1987. – 376 с.
12. Поділля: Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. А. П. Пономарьов. – Київ: ВНКЦ “Доля”, 1994. – 499 с.; іл.
13. Полесье. Матеріальна культура / Отв. ред. В. К. Бондарчик, Р. Ф. Кирчив. – Киев: Наук. думка, 1988. – 446 с.; іл.
14. Полісся України: матеріали історико-етнографічного дослідження / Відп. ред. С. Павлюк, М. Глушко. – Львів: ІН НАН України, 1997. – Вип. 1: Київське Полісся. 1994. – 356 с.; 1999. – Вип. 2: Овруччина. 1995. – 373 с.; 2003. – Вип. 3: У межиріччі Ужа і Тетерева. 1996. – 338 с.; іл.
15. *Скрипник Г. А.* Етнографічні музеї України: Становлення і розвиток. – Київ: Наук. думка, 1989. – 301 с.; іл.
15. Соціологія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / За ред. В. М. Пічі. – Вид. 2-ге, виправл. і доп. – Львів: “Новий світ-2000”, 2002. – 310 с.
16. *Тиводар М.* Закарпаття: Народознавчі роздуми. – Ужгород: Карпати, 1995. – 205 с.
17. Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах / За наук. ред. А. Пономарьова. – Опішне: “Українське Народознавство”, 1999. – Кн. 1. – 527 с.; Кн. 2. – 541 с.; іл.
18. Украинцы / Отв. ред. Н. С. Полищук, А. П. Пономарев. – Москва: Наука, 2000. – 535 с.; ил.
19. Холмщина і Підляшшя: Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. В. Борисенко. – Київ: Родовід, 1997. – 383 с.; іл.
20. *Чубинський П.* Мудрість віків: Українське народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського: У 2-х кн. – Київ: Мистецтво, 1995. – Кн. 1. – 222 с.; Кн. 2. – 223 с.; іл.

15. Інформаційні ресурси

1. nz.ethnology.lviv.ua
2. nte.etnolog.org.ua
3. mue.etnolog.org.ua/zmist.html